

DAMSE WIJN IN DAMSE MIDDELEEUWEN

Met professor Paul “Barabas” Saelens op stap in het Damme van toen.

Met Neos Damme zijn we op reis geweest naar en in het verleden. In Damme zelf dan nog wel. Zonder ons te moeten verplaatsen werden we gekatapulteerd naar de Middeleeuwen. Onze professor “Barabas”, alias Paul Saelens, zorgde daarvoor, zelfs zonder teletijdmachine, met een vingerknip.

We kwamen terecht in de 11de, 12de, 13de en 14de eeuw. In die eeuwen was het ook al wisselvallig weer, maar de weergoden van toen waren mild voor de bezoekers uit de 21ste eeuw en hielden het droog voor ons.

Professor-gids Paul Saelens bracht ons in de juiste stemming met zijn betoverende stem, zijn hypnotiserende gebaren en zijn fijne humor. Misschien wordt hij al wat vergeetachtig? Voor alle zekerheid had hij zijn hele verhaal al in een boek neergepend. En niet alleen in het Nederlands, maar ook in het Frans. Toch viel zijn “vergeten” nogal mee, want noch zijn boek, noch zijn spiekbrieven (die hij voortdurend in zijn handen hield, maar nooit uit zijn tas haalde) had hij niet nodig. Hij wist zeer goed van buiten waar de Vlaamse Abraham toen de Damse wijn heeft gehaald.

Dat was uit de Charente. Je weet wel, de streek in Frankrijk ergens tussen Bretagne en Bordeaux waar ze nu o.m. die heerlijke Pineau de Charente produceren. Als je die nog niet kent, moet je ze zeker eens proeven. Maar de Pineau, die komt uit onze huidige dagen. Waar professor Paul Saelens het over heeft, dat is de wijn die heel speciaal uit het stadje Saint-Jean-d' Angély en de streek errond, kwam, in die lang vervlogen Middeleeuwen.

De wijn van toen is er daar niet meer. Door de ziekte, -de druifluis-, in de 19de eeuw, van de druivenranken is de wijnproductie er teloor gegaan. Het stadje en de streek zijn dan op andere economische activiteiten gesprongen. En ze doen het goed, ook zonder de wijn. De druivenziekte was er overigens niet alleen daar, maar elders in Europa ook. Men is zelfs de druif terug uit Amerika moeten halen om ze hier terug te kunnen cultiveren.

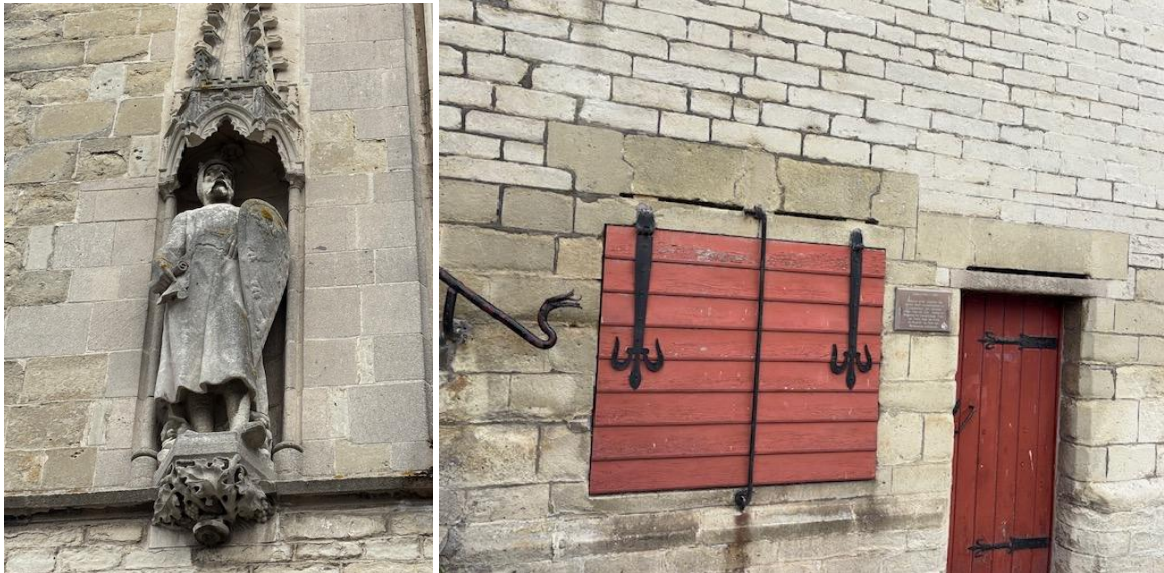
Maar nu terug naar de Middeleeuwen en de wijn van toen. Het stadje zocht afzetgebieden en vond die via de metropool van toen, nl. Damme (en Brugge). Van over zee werd de wijn aangevoerd en in Damme verhandeld. Door de rechten op de invoer en verdere uitvoer, en op het "vergieren" (dit is de controle op de wijn), kregen stad Damme en het Sint-Janshospitaal rijkelijke inkomsten waarmee o.m. stadhuis en hospitaal konden gebouwd worden en functioneren. Overigens niet alleen van de wijn, maar ook van de haring. Denk maar aan de Haringmarkt in Damme. De boten die de wijn aanvoerden, gingen uiteraard niet leeg terug, maar vol met goederen uit Brugge en Damme. Moet wat geweest zijn hier. Rijke wereldsteden, prachtige huizen, kades in de stad. En een komen en gaan van handelaars, scheepslui en andere passanten.

Damme zag er toen heel anders uit. Het Zwin liep door Damme, minstens de verbinding van het Zwin naar Brugge. Niet waar nu de "vaart" loopt (eigenlijk een kanaal), maar ter hoogte van de Sleestraat en de Speystraat. Daar was ook een sas en een sluis. Voor de doorvoer van goederen naar en uit Gent, had je dan de Lieve. Denk maar aan het sas van de Lieve. Sporen in de benaming vind je nog in Moerkerke, met Lieveberm, Moerkerkebrug (over de Lieve), en het gemeenschapshuis de Lieve.

Vind je nog verwijzingen over wijn in Damme centrum? Zeker. In het stadhuis in de Vierschaerezaal. In de consoles van de stadbeelden op de gevel. In de gevels van de Grote

Sterre. En vooral in het huis dat de naam is blijven dragen van het stadje Saint-Jean-d' Angély, namelijk op het einde van de Jacob van Maerlantstraat. Ook in het enige winkeltje in de voorgevel van het stadhuis, waar nu nog boeken worden verhandeld, zit er nog een verwijzing in de plafondsleutel. Vroeger waren er overigens meer winkeltjes, stapelplaatsen en doorgangen naar de stadshallezalen.

Dat Damme dat heeft mogen beleven is te danken aan de reuzestormen uit de elfde eeuw die de inham van het Zwin forceerden. Langs het Zwin ontstonden havens en stadjes, die met de eeuwen weer verdwenen zijn. Damme is gebleven, aan het water. Andere zijn er zoals Oostkerke en Hoeke. Maar Letterwerve en Monnikenwerve staan enkel nog in geschiedenisboeken en onder de poldergrond.

Een bijzonder feit met betrekking tot het huis in Damme, genaamd Sint-Jean-d' Angély is dat het huwelijk van Karel de Stoute en Margaretha van York, daar in voltrokken. Het had in het stadhuis moeten zijn, maar het stadhuis was niet af en stond in de steigers. Geen nood, een waardig alternatief voor de verliefden was het luxueuze patriciërs- en natiehuis van het stadje uit de Charente. De jonge trouwers waren in Sluis binnengevaren. Dan met boot of koets(en) naar Damme gegaan. Om de volgende dagen feest te vieren in Brugge, waar men eeuwen daarna nog over spreekt. De Gouden Boomstoet is overigens de evocatie van dit

overvloedige, bourgondische feest. Als ik het juist onthouden heb, zijn ze toen via de Kruispoort de stad binnen gereden.

Was het gevolg van de storm een sprookje of een echte meevaller? Maar zoals aan een sprookje is er een einde aan gekomen door de verzanding van het Zwin. Een lumineuze ingeving van professor Paul “Barabas” Saelens heeft het mogelijk gemaakt dat het verhaal van toen opnieuw leeft. In een boek. In uitwisseling ook van contacten tussen de beide steden. En ook in het feit dat de Dammenaars iets meer weten over hun verleden. Zeker ook goed voor de gidsen die hun verhalen bijkomend kunnen “spekken” met het wijnverleden van het fiere stadje Damme.

Tekst: Will V

Foto's: Boudewijn D en Will V